

information in the online environment. Contributes to the creation of news innovations that are more fascinating, detailed, and comprehensible. News work is distinct from other responsibilities; defining creative processes, news innovation, and understanding the purpose and evolution of news are crucial. To observe changes in modern such as news presentation, introduction of concepts or operational guidelines, the news media and reporting of news accentuate media production Information for the mass. Innovative ideas, as portrayed in the news, will center on the societal phenomenon. To evaluate the innovation process, which can generate innovation in three steps: the pre-production, production, and post-production phases.

Keywords: Innovation; News; Digital

บทนำ

ข่าวเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเนื้อหาที่นำเสนอผ่านช่องทางสื่อ (Media) ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนมาก ๆ ในคราวเดียวกันที่เรียกว่า สื่อมวลชน (Mass Media) ได้แก่ สื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ เป็นต้น จากความก้าวหน้าทางวิทยาการคอมพิวเตอร์ ทำให้คอนเทนต์บนโลกสังคมออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนแปลงไป วัตถุประสงค์ยังคงอยู่เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการใช้งานของมนุษย์ นอกจากนี้มีเพิ่มวัตถุประสงค์มากขึ้น คือความละเอียด และข้อมูลเชิงลึก

การนำเสนอข่าวผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นช่องทางหนึ่งขององค์กรหนังสือพิมพ์ที่ได้ปรับตัวมาใช้สื่อสมัยใหม่นี้ควบคู่ไปกับการเสนอข่าวทางหนังสือพิมพ์ที่พิมพ์บนกระดาษ (printed newspaper) ตามแบบเดิม ซึ่งมีปรากฏน้อยลงทุกที ปัจจุบันผู้อ่านจึงต้องอ่านข่าวจากจอคอมพิวเตอร์ ลักษณะเฉพาะของจอคอมพิวเตอร์ที่นำเสนอได้รวดเร็ว และดึงดูดความสนใจผู้อ่านได้ (ธัญพร เมฆพัฒน์, 2552) จึงเป็นลักษณะที่มีอิทธิพลต่อผู้อ่านติดตามข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Twitter ไทยรัฐออนไลน์ เว็บไซต์สนุกดอทคอม ไลน์ทูเดย์ เป็นต้น

ตลอดระยะเวลาเกือบสิบปีที่ผ่านมา กระบวนการสร้างสรรค์งานข่าวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนวัตกรรมทางเทคโนโลยีอย่างคาดไม่ถึง สังคมแต่เดิมที่อาศัยระบบการสื่อสารมวลชนเป็นหลักในการติดตามสถานการณ์ทางสังคม เปลี่ยนไปเป็นอาชีวนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์แทน อาทิ Twitter Facebook Instagram Blog TikTok YouTube ฯลฯ เนื้อหาของงานข่าวเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีสื่อที่เข้ามาใช้สนับสนุนการทำงานของงานข่าวสารในสังคม ทั้งสื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชัน เมื่อการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อที่หลากหลาย ผสมกับสังคมยุคข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ซึ่งเป็นสังคมเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายกลุ่มรวมกันจนเกิดการติดต่อ เชื่อมโยง หรือจัดการวิเคราะห์ ประมวลผล การจัดเก็บ การจัดการการเผยแพร่ และการใช้สารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ข่าวสารและข้อมูลดิบ จนถึงความรู้ทางวิชาการก่อให้เกิดรูปแบบของสื่อต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น กลายเป็นเครือข่ายของการสื่อสาร (Information Network) ของสังคมที่หลากหลายและเป็นหนึ่งเดียวกันมากขึ้น

ปรากฏการณ์ของบิ๊กดาต้า (Big Data) ที่เพิ่มขึ้นบนโลกออนไลน์รวมทั้งพัฒนาการของการจัดเก็บข้อมูลได้จำนวนมหาศาลตั้งแต่ระบบจานเก็บข้อมูล (Hard drive) จนไปสู่ระบบจัดเก็บข้อมูลถาวร (Cloud storage) หรือแบบการทำงานคลาวด์คอมพิวเตอร์ (Cloud Computing) สารสนเทศมีประโยชน์และความสำคัญในด้านการให้ความรู้กับคนในสังคม ปัจจุบันในสื่อสังคมออนไลน์มีสารสนเทศมากมายที่สร้างขึ้นเพื่อให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นทักษะใหม่ ๆ ประสบการณ์ใหม่ ความก้าวหน้าวิทยาการสมัยใหม่ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารในรูปแบบข่าวที่ถูกดัดแปลงประมวลผล ผลิตใหม่ในรูปแบบการนำเสนอที่สอดคล้องกับอินเทอร์เน็ต เป็นการเปลี่ยนแพลตฟอร์ม (Platform) จนเป็นนวัตกรรมข่าว

ปัจจุบันธุรกิจสื่อเริ่มนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ ในการให้คำแนะนำแก่ผู้พัฒนาคอนเทนต์ ตั้งแต่การแนะนำการเขียนข่าว การใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศความต้องการของผู้บริโภค เพื่อนำไปผลิตคอนเทนต์ที่จะได้รับความนิยมมากขึ้นในอนาคต

รวมทั้งพฤติกรรมของผู้รับสารที่มีการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยี การมีแอปพลิเคชันสมาร์ทโฟนทำให้ผู้รับสารเป็นผู้ส่งสารรายงานเหตุการณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยไม่ต้องผ่านคนกลาง ที่เรียกว่า UGC (User Generate Content) การนำเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ ของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นแหล่งข่าวสำคัญของสื่อมวลชนในยุคดิจิทัลนี้ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter และ YouTube ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงของระบบการสื่อสารทางสังคมเพิ่มโอกาสทางการสื่อสารให้ผู้ใช้สื่อ ได้สร้างแบรนด์หรือเผยแพร่ตัวเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ไปยังเพื่อน สาธารณะ สร้างเนื้อหา เช่น ข้อความ รูปภาพ และวิดีโอนำเสนอผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่หลากหลายได้ก่อให้เกิดชุมชนเสมือนจากกลุ่มเล็ก ขยายออกไปสู่ชุมชนสังคมขนาดใหญ่ กระจายไปทั่วโลก บทบาทเช่นนี้ของ Facebook เสมือนคัดกรองข่าวดังเช่น บริษัทสื่อสารมวลชน การคัดกรองข่าวปลอมโดยปัญญาประดิษฐ์เป็นความรับผิดชอบหนึ่งของผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม เคยมีกรณีการระงับภาพหรือข้อความที่ไม่เหมาะสมจาก Facebook จนเป็นข่าวกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ Facebook มีการพัฒนาและออกกฏอัลกอริทึม (algorithm) ประกาศแจ้งเตือนผู้ใช้บริการ Facebook ให้ปฏิบัติตามกฏอย่างเคร่งครัด บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อนำเสนอการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอข่าวในยุคดิจิทัล 2. เพื่อนำเสนอนวัตกรรมข่าวที่นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานข่าวที่จำเป็นในการนำไปประยุกต์ใช้ และ 3. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล

บทบาทข่าวในยุคดิจิทัล

เมื่อก้าวถึงข่าวมักมีคำถามติดตามาว่า “ข่าวคืออะไร” ข่าวมีความหมายแตกต่างกันไปตามทฤษฎีและแนวความคิดของแต่ละบุคคลและแต่ละสังคม ข่าว คือรายงานข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความคิดเห็นจากบุคคลระดับต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญ และเป็นที่น่าสนใจอันมีผลกระทบต่อคนหมู่มากในสังคม ซึ่งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการได้พิจารณาเลือกสรรแล้ว นำมารายงานให้ประชาชนได้ทราบ ไม่ว่าจะเป็นสื่อดั้งเดิม อาทิ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ และวิทยุ หรือสื่อใหม่ สื่อออนไลน์ อาทิ news.sanook.com, socialnews.teenee.com, Facebook YouTube ฯลฯ ล้วนเป็นช่องทางการสื่อสารรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ที่มีบทบาทสำคัญดังนี้

1. Inform การให้ข่าวสาร ข้อเท็จจริง (Fact) ข่าวมีบทบาทในการรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ แต่เนื่องจากกระบวนการของสื่อดั้งเดิมมีผู้คัดกรองข่าวสาร คือ ผู้สื่อข่าว บรรณาธิการ ฯลฯ ที่ทำหน้าที่ประเมินเนื้อหาข่าวสารที่รวบรวมและตรวจสอบความถูกต้อง ทำให้ข่าวสารจากสื่อดั้งเดิมมีความน่าเชื่อถือสูงกว่าสื่อออนไลน์ที่ไม่มีกระบวนการของผู้คัดกรองข่าวสารอย่างสื่อ Facebook YouTube TikTok ฯลฯ อย่างไรก็ตามสื่อออนไลน์เหล่านี้ก็นับเป็นแหล่งที่มาของข่าวสำคัญ ๆ ที่มาจากผู้ใช้ (User) ซึ่งมีปริมาณมากกว่าสื่อดั้งเดิม ผู้ใช้เหล่านี้เห็นเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่พบแล้วมานำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งก็นับว่ามีความน่าเชื่อถือสูงเช่นกัน หากเป็นภาพเคลื่อนไหว แต่ผู้รับสารก็ต้องตรวจสอบและพิจารณาเองด้วย เนื่องจากบางสื่อเมื่อเปิดภาพเคลื่อนไหวนั้นแล้ว กลับไม่ปรากฏเหตุการณ์ที่ตรงกับเนื้อหาเรื่องที่นำเสนอเลยก็มีเช่นกัน

2. Entertain การให้ความบันเทิง พบว่าปัจจุบันกว่าร้อยละ 70 หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการนำเสนอเรื่องราวมุ่งเน้นการทำหน้าที่ให้ความบันเทิงต่อผู้รับสาร (Marketing Oops!, 2559) จนกลายเป็นข่าวที่ปรากฏบนสื่อมวลชน เนื่องจากช่วยให้ผู้รับสารติดตามสื่อนั้น ๆ ซึ่งจะนำมาสู่ยอดเรตติ้งหรือความนิยมในการเปิดรับสื่อ ดังนั้นในปัจจุบันยอดการเข้าชมหรือเปิดรับสื่อ จึงมีมูลค่าต่อการได้รับการติดต่อลงโฆษณาและรายได้สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของสื่อได้ อีกทั้งสื่อมวลชนอาศัยยอดความนิยมนี้มาพิจารณาคัดกรองข่าวหรือเหตุการณ์เพื่อนำเสนอสู่สาธารณชน

3. Set agenda การให้ประเด็นทางสังคม ซึ่งอาจเป็นข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ การรณรงค์ ในลักษณะกระตุ้น เร่งรัดให้สังคมขับเคลื่อนตาม อาทิ ขว้านกร้างตุน บอดี้สแลม วิจารณ์รณรงค์ ตามโครงการก้าวคนละก้าว เพื่อรับบริจาคช่วยเหลือโรงพยาบาลที่ขาดแคลนอุปกรณ์ทางการแพทย์ และจุดประกายให้สังคมเห็นถึงความสำคัญของการออกกำลังกาย

4. Service economic system การเป็นสื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในการโฆษณา ข้อมูลทางธุรกิจจากข่าว บทวิเคราะห์ ประชามติ ฯลฯ รวมทั้งข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจด้วย อาทิ หุ่น น้ำมัน ราคาทอง

ด้วยหน้าที่ข่าวเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการสื่อข่าวและการรายงานข่าว พื้นฐานด้านแนวคิดนวัตกรรมข่าวจึงต้องเกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานของบทบาทหน้าที่และกระบวนการทำงานข่าว อาทิ การสื่อข่าว แหล่งข่าว ซึ่งในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงของแหล่งข้อมูลไปตามคุณลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์ที่สร้างโอกาสให้ผู้มีพื้นที่สาธารณะได้ อย่างไรก็ตามบทบาทและการสื่อข่าวยังคงหลักการการทำงานเดิมอยู่ แม้ภูมิทัศน์ของสื่อจะเปลี่ยนไป ตัวสื่อมวลชนเองก็จำเป็นต้องสร้างความแตกต่างด้วยเทคโนโลยี การนำเสนอ และเนื้อหาโดยควบคู่ไปกับการทำหน้าที่บทบาทของสื่อมวลชนไปพร้อมกัน

นวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล

นวัตกรรมข่าวเป็นคำที่เกิดขึ้นในช่วงของนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เติบโต ความต้องการข่าวสารของคนในสังคมเป็นตัวผลักดันให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการผลักดันสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ก่อนที่จะนำเสนอกระบวนการทำงานนวัตกรรมข่าว ควรมีความเข้าใจถึงพัฒนาการของข่าวจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอข่าวในยุคปัจจุบัน

1. พัฒนาการของข่าว จุดเริ่มต้นของข่าวเริ่มขึ้นมาตั้งแต่ยุคโรมันจนมาถึงปัจจุบัน ข่าวพื้นฐานมาจากการสื่อสาร เมื่อมีมนุษย์รวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันย่อมก่อให้เกิดความสนใจอยากรู้อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคม จากอดีตเริ่มจากการพูดปากเปล่า แต่เมื่อเกิดนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ขึ้นมาก็มีการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลก็เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ดังนั้นพัฒนาการด้านงานข่าวจึงมีทั้งความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี กิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งมักเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบกับคนส่วนใหญ่ของสังคม และการสื่อสารในสังคม

1.1 สนองความอยากรู้อยากเห็นของคนในสังคม ความเป็นมาของงานข่าวเป็นสิ่งที่พัฒนาไปพร้อมกับการค้นพบนวัตกรรมการสื่อสารมวลชน งานข่าวเกิดขึ้นประมาณ 60 ปี ก่อนคริสต์ศักราช ยุคอาณาจักรโรมันที่อารยธรรมเจริญยิ่ง สมัยจักรพรรดิจูเลียส ซีซาร์มีการเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองที่นับเป็นต้นแบบหนังสือพิมพ์ ขณะที่ทางตะวันออก ในประเทศจีนก็ได้กำเนิดหนังสือพิมพ์ชิงเป่า (Tsing Pao) ตีพิมพ์เรื่องราวเกี่ยวกับราชการสำนักมาตั้งแต่ พ.ศ.1043 จากแผ่นประกาศข่าววิวัฒนาการเป็นจดหมายข่าว และหนังสือข่าว รายงานข่าวสารทางการค้า การเมือง แล้วพัฒนาเป็นหนังสือพิมพ์ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจาก พ.ศ.1997 ที่ โจฮัน กูเตินเบิร์ก ชาวเยอรมัน ประดิษฐ์เครื่องพิมพ์และตัวพิมพ์ขึ้น (หนังสือพิมพ์, 2550)

1.2 เรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม จนต่อมาได้มีการรายงานข่าวสารในลักษณะหลากหลายเนื้อหา หลากหลายรูปแบบจนเมื่อผู้ปกครองสังคมขาดความไม่เป็นธรรม มีผู้ต้องการเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม จึงใช้สื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการแสดงความคิดเห็น จะเห็นว่าเส้นทางของข่าวได้ถูกพัฒนาให้เป็นพื้นที่สร้างความเป็นธรรมในสังคม จนสื่อมวลชนได้รับการยอมรับในฐานันดรที่ 4 นอกเหนือจากฐานันดรที่ 1 ได้แก่ กษัตริย์ ขุนนาง และนักรบ ฐานันดรที่ 2 ได้แก่ บรรพชิต และผู้ทรงศีลทางศาสนาจักร และฐานันดรที่ 3 ได้แก่ ประชาชนธรรมดาทั่วไป ส่วนฐานันดรที่ 4 คือสื่อมวลชน นักหนังสือพิมพ์หรือนักสื่อสารมวลชน จึงถูกเรียกว่า ฐานันดรที่ 4 (สุสิทธิ์ เกษโกวิท, 2549)

1.3 เป็นเครื่องมือของผู้ปกครอง ภาครัฐ ในการสื่อสารกับคนในสังคม ข่าวมีอิทธิพลทางความคิดกับคนในสังคมผ่านงานนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งข้อเขียนภาพนิ่ง คลิปวิดีโอ คลิปเสียง ทำให้ผู้ปกครอง ภาครัฐเห็นถึงพลังอำนาจของการสื่อสารมวลชน และมักจะใช้งานข่าวเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อ หรือเป็นกระบอกเสียงให้กับผู้ปกครอง

1.4 ก้าวตามเทคโนโลยีขับเคลื่อน งานข่าวปรับตัวในยุคหลอมรวมสื่อจนเมื่อมาถึงยุคแทนที่ (Disruption) เกิดการปรับตัวก้าวข้ามสู่นวัตกรรมข่าว และหรือย้อนกลับความต้องการของผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม (Retro Media) จนรูปแบบการถ่ายทอดข้อมูล เรื่องราวในงานข่าวปรับเปลี่ยนคำเรียกกลายเป็นStorytelling หรือการเล่าเรื่อง มีทั้งการเล่าเรื่องข่าว การเล่าเรื่องคนดัง ฯลฯ

2. การสื่อข่าว เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการแสวงหา รวบรวมข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความคิดเห็นจากบุคคลระดับต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญ (Significance) และเป็นที่น่าสนใจ (Interest) รวมทั้งมีผลกระทบต่อคนหมู่มากในสังคม ซึ่งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการได้พิจารณาเลือกสรรแล้วนำมารายงานให้ประชาชนได้ทราบ

การค้นคว้าและการแสวงหาข้อมูลข่าวถือเป็นขั้นตอนแรกของการสื่อข่าว ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าจากเอกสาร (documents) จากห้องสมุดหนังสือพิมพ์ (Morgue) และแหล่งอื่น ๆ อาทิ

หน่วยงานราชการ จากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่วนการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวประจำ (Beats) ได้มาจากการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกตแล้วนำมาประเมินคุณค่าทางข่าวว่าประเด็นที่ได้มามีผลกระทบต่อสาธารณชนเพียงไร

ผู้สื่อข่าวทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้สื่อข่าวประจำแหล่งข่าวใด ล้วนต้องเผชิญกับเรื่องท้าทายในการเข้าถึงแหล่งข่าวและเจาะข้อมูล ปัญหาที่ผู้สื่อข่าวมักจะมีคือ การไม่ได้รับความร่วมมือและการให้ข้อมูลและรายละเอียดอย่างดีพอ บางคนพูดน้อย หรือหลีกเลี่ยงการซักถาม ผู้สื่อข่าวต้องเปลี่ยนการซักถามโดยการเปลี่ยนประเด็นการซักถาม สร้างความคุ้นเคย เพื่อให้แหล่งข่าววางใจก่อนที่จะโยนไปสู่ประเด็นการซักถามที่ต้องการ บางครั้งผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องศึกษาภูมิหลังของแหล่งข่าว เพื่อหาข้อมูลมาพูดคุยก่อนโยนไปสู่ประเด็นการซักถามที่ต้องการ เนื่องจากแหล่งข่าวมักไม่ไว้วางใจผู้สื่อข่าวเมื่อแรกพบเสมอ ยกเว้นแหล่งข่าวต้องการเป็นข่าวอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวให้ถี่ เพราะผู้สื่อข่าวอาจตกเป็นเครื่องมือให้กับแหล่งข่าว โดยเฉพาะประเด็นของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง

แหล่งที่มาของเหตุการณ์ที่สื่อมวลชนนำมาเสนอเป็นข่าวมาจาก

1. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นข่าวได้ ในแต่ละวันมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นร้อย ๆ เหตุการณ์ บางเหตุการณ์สามารถเป็นข่าวได้ บางเหตุการณ์ไม่สามารถเป็นข่าวได้ ขึ้นกับองค์ประกอบของเหตุการณ์ว่ามีคุณค่าพอจะเป็นข่าวได้หรือไม่ ลักษณะข่าวในยุคดิจิทัล ปัจจุบันที่มีแหล่งข่าวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2 ลักษณะ คือ

1.1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ มักเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถกำหนดสิ่งที่เกิดขึ้นได้ มักเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด อาทิ ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติเหตุ อาชญากรรม การทะเลาะเบาะแว้ง การกลั่นแกล้ง ฯลฯ

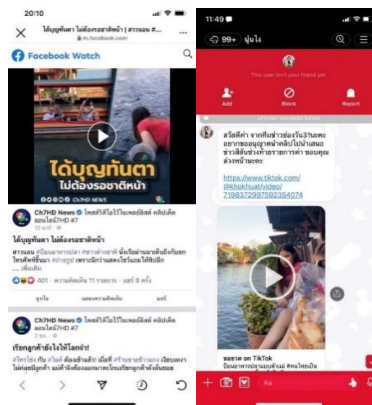
1.2 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจ แหล่งข่าวมักเป็นต้นตอของเหตุการณ์ อาทิ การแถลงแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจร ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ภาพโพสต์ของศิลปิน ดารา นักแสดงที่เผยแพร่ภาพ เหตุการณ์โพสต์ความรู้สึก ให้ผู้ติดตามทั้งที่เป็นแฟนคลับและบุคคลที่ติดตามหรือสนใจเข้าไปดูผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น สื่อมวลชนก็อาศัยโพสต์เหล่านั้น มาเป็นแหล่งต้นตอของการนำเสนอข่าวให้สาธารณชนได้รับรู้ความเคลื่อนไหวของบุคคลดัง

2. ผู้สื่อข่าวหรือบรรณาธิการเป็นผู้คิดและแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดเป็นข่าว อาจเป็นโครงการ เทศกาล สถานการณ์สิ่งแวดล้อม มลภาวะทางอากาศ ที่ผู้สื่อข่าวอาจสังเกตเห็นความผิดปกติจากข้อมูลที่ได้แสวงหาเบื้องต้น แล้วจึงดำเนินการสืบเสาะเจาะลึกข้อมูลจนมีรายละเอียดหลักฐานที่น่าเชื่อถือมีคุณค่าทางข่าวสามารถเป็นข่าวได้ ในยุคดิจิทัลที่มีข้อมูลสารสนเทศและข้อมูลจากปัญญาประดิษฐ์มาประมวลผลสนับสนุน ให้การทำงานของผู้สื่อข่าวได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดเชิงลึกและอาศัยแอปพลิเคชันสมัยใหม่ มานำเสนอให้ข้อมูลที่มีรายละเอียดเข้าใจง่ายได้ด้วยกราฟิก ภาพ กลายเป็นนวัตกรรมข่าวที่แปลกใหม่

3. ผู้ชมหรือผู้รับสารเป็นผู้ส่งเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่เป็นข่าวได้มายังกองบรรณาธิการ มักเป็นเรื่องราวร้องทุกข์ ได้รับความไม่เป็นธรรม ต้องการอาศัยสื่อมวลชนเป็นสื่อกลางในการนำเสนอความเดือดร้อนเพื่อขอความช่วยเหลือจากคนในสังคมที่มีอำนาจสามารถช่วยเหลือได้

เหตุการณ์กระแสในสื่อสังคมออนไลน์ นับเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากกระแสนิยม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีคนทั่วไป สนใจนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งกับตนเอง และได้พบเห็นมา นำเสนอต่อสาธารณะชนในโลกออนไลน์ จนกลายเป็นที่สนใจของคนในสังคมออนไลน์ส่งต่อกัน และหรือร่วมแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้สื่อมวลชนนำไปเผยแพร่บนสื่อหลัก อาทิ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ ฯลฯ ลักษณะเช่นนี้เกิดจากคุณสมบัติของสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ YouTube TikTok Instagram Twitter ฯลฯ ที่มีคุณสมบัติแตกต่างกันแต่มีความโดดเด่นที่สามารถสนับสนุนการทำงานของผู้ใช้ ให้นำเสนอเนื้อหาที่เป็นที่แตกต่างถูกใจของสาธารณชน จนกลายเป็นกระแสนิยมส่งต่อกันได้

เมื่อได้ข้อเท็จจริงมาจากการรวบรวมข้อมูลข่าวดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ขั้นตอนต่อไป เป็นการนำข้อเท็จจริงนั้นมาเรียบเรียงเขียนเป็นข่าว ซึ่งการเขียนนั้นอยู่กับลีลา (Style) หรือความถนัดของผู้คัดกรองข่าวสารของผู้สื่อข่าวแต่ละคน

ภาพที่ 1 ตัวอย่างเหตุการณ์กระแสในสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้สื่อมวลชนนำไปเผยแพร่บนสื่อหลัก
หมายเหตุ. จาก “ให้อาหารปลาแล้วได้บุญทันตา ไม่ต้องรอถึงชาติหน้า” โดยข่าวออนไลน์ 7HD, 2566. ช่อง 7HD (<https://news.ch7.com/detail/623574>)

3. วารสารศาสตร์ข้อมูล (Data Journalism) ซึ่งเป็นกระบวนการการเล่าเรื่องราวที่เป็นข้อเท็จจริงด้วยข้อมูล (สมาคมผู้สื่อข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, 2562) เป็นแนวทางการทำงานของสื่อสารมวลชนเพื่อสร้างความน่าสนใจโดยใช้ข้อมูลเชิงลึกมาแปลงเป็นกราฟิก ภาพ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาที่รายละเอียดมากได้ง่าย นับเป็นนวัตกรรมข่าวสมัยใหม่อีกรูปแบบหนึ่ง เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ปัญหา (Problem-Based) การตั้งคำถามว่าอย่างไร หรือทำไม มากกว่าเพียงถามว่าใครที่ไหน อะไร อย่างการรายงานข่าวที่ยืดหลัก 5W1H มักใช้ในการรายงานข่าวภาคสนาม หรือข่าวอาชญากรรม กระบวนการของการค้นหาคำตอบในเชิงลึก ที่พยายามสนใจประเด็นที่แตกต่างจากเดิม แตกต่างจากที่เคยนำเสนอมาก่อนทำให้เรื่องราวน่าสนใจ จนเกิดเป็นกระแสสังคมเปลี่ยนสังคม หรือกระตุ้นให้สังคมหันมาสนใจในเรื่องรานั้นได้

นอกจากนี้การทำงานในวารสารศาสตร์ข้อมูล จะไม่ได้ขึ้นอยู่กับคนเดียวคนเดียว หรือสองคน แต่เป็นการทำงานเป็นทีมงาน ทั้งผู้สื่อข่าว นักเขียนโปรแกรมที่เป็นผู้ประมวลข้อมูลที่เป็นทั้งข้อความตัวเลขมาเป็นแผนภาพ และนักออกแบบกราฟิกที่ทำหน้าที่จัดการข้อมูลให้กลายเป็นภาพที่น่าสนใจ สวยงามและเข้าใจง่ายขึ้น ส่วนตัวผู้รับสารเองก็จะเป็นผู้ที่ได้รับรู้ข้อมูลหรือเนื้อหาเชิงลึก

จากการนำเสนอแบบวารสารศาสตร์ข้อมูล การเท่าทันเทคโนโลยีและการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ผู้รับสารสามารถมีส่วนร่วมในข้อมูล ข้อมูลจะไม่ได้นำเสนอเพียงให้ผู้รับสารเปิดอ่านแบบ Passive Learning แต่สามารถเลื่อน กดบนภาพ เพื่อให้การนำเสนอเกิดการนำเสนอในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม

ในขณะที่อุตสาหกรรมคอนเทนต์เริ่มกังวลการแทนที่ของ Digital Disruption หรือการแทนที่ของเทคโนโลยี งานวารสารศาสตร์ข้อมูลได้แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานการทำงานระหว่างวารสารศาสตร์ เทคโนโลยีและการออกแบบเพื่อสร้างนวัตกรรม คอนเทนต์ที่ผลักดันสังคมให้ขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นหากอุตสาหกรรมคอนเทนต์สามารถผนวกสามส่วนนี้ให้ทำงานร่วมกันได้แล้วก่อเกิดประโยชน์ต่อสังคม การแทนที่ (Disruption) คงไม่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดก็เพียงปรับให้สะดวกรวดเร็ว เพื่อการพัฒนางานให้เท่าทันการแข่งขันของตลาดธุรกิจคอนเทนต์ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว

กระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล

จากคามนิยมสมาร์โฟนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้คนหันมาสนใจสื่อออนไลน์กันมากขึ้น พอเกิดคำว่าบิ๊กดาต้า (Big Data) เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลจำนวนมากถูกพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการนำประโยชน์ของการจัดการข้อมูลมหาศาลมารายงานเหตุการณ์ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นโดยการนำเสนอผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เมื่อกล่าวถึงนวัตกรรมข่าวที่เป็นการผลิตข่าวผ่านช่องทางสื่อกระแสหลักและสื่อใหม่อย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม มีลักษณะน่าสนใจ ดังนี้

1. เป็นขั้นตอนในการทำงานที่เจาะลึกข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง จัดการเนื้อหาให้เป็นภาพเพื่อทำความเข้าใจง่าย นำเสนอในรูปของการรายงานข่าว
2. การรู้เท่าทันข้อมูลที่มีจำนวนมากศาลที่แพร่กระจายในโลกออนไลน์ และการทำให้ผู้อ่านรู้เท่าทันข้อมูลมากยิ่งขึ้น
3. การทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าวในฐานะผู้ประสานงานและเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง การตรวจสอบข้อมูลและการนำเสนอ ข้อมูลนั้นอาจอยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย สามารถใช้เครื่องมือทางคอมพิวเตอร์ช่วยค้นหาข้อมูล
4. กระบวนการรายงานข้อเท็จจริง ซึ่งใช้ข้อมูลที่มีโครงสร้าง (Structured data) เป็นแกนหลักในการเล่าเรื่อง และมีการใช้ระเบียบวิธีจัดการข้อมูลบนฐานคิดแบบวัตถุวิสัย (Objective)

ความสำคัญของนวัตกรรมข่าว เมื่อสังคมต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การนำข้อมูลมาช่วยสนับสนุนในการทำงาน สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในการนำเสนอเนื้อหา นวัตกรรมข่าวได้ดึงความสนใจขององค์กรสื่อ ผู้สื่อข่าว ผู้บริหารสื่อให้นำมาใช้ในการนำเสนอรวมทั้งการผลิตข่าวสาร ดังจะเห็นความสำคัญของนวัตกรรมข่าวตามรายละเอียดดังนี้

1. เกิดความชัดเจนในประเด็นเนื้อหา เนื้อหาในการนำเสนอมีการสรุป จับประเด็นเรื่องราวแล้วเชื่อมโยงกันให้เห็นที่ไปที่มาที่ชัดเจน เข้าใจในเรื่องยากให้ง่ายขึ้น โดยการนำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อย่อยข้อมูลให้เห็นเป็นภาพ อาจในเชิงตัวเลขก็ทำออกมาเป็นกราฟ แผนภาพ สร้างความน่าสนใจ

อีกทั้งยังเข้าใจง่ายด้วย ที่นิยมนำเสนอกันมักเป็นอินโฟกราฟิก (Infographics) สามารถนำเสนอแบบภาพเคลื่อนไหวได้

2. ทำให้ผู้รับสารได้ข้อมูลในมุมมองใหม่และการนำเสนอใหม่ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน โดยให้ข้อมูลในเชิงลึกมากกว่าการรายงานข่าวทั่วไป นวัตกรรมข่าวสามารถช่วยให้การนำเสนอเป็นระบบขั้นตอนเชื่อมโยงกันด้วยข้อมูลเชิงลึก เกิดนวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม จนเกิดเป็นกระแสสังคม เปลี่ยนสังคมหรือกระตุ้นให้สังคมหันมาสนใจในเรื่องรายนั้นได้

3. เปลี่ยนการทำงานและการรับรู้ของทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร จากเดิมที่ผู้ส่งสารจะทำหน้าที่ในการรายงานข่าวตามข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งข่าว กลายเป็นผู้ส่งสารเป็นนักวิเคราะห์ข้อมูล ผสมข้อมูลกับข้อมูลจากแหล่งข่าวทั้งที่เป็นเอกสารและบุคคล ประเด็นหรือวาระข่าวมาจากผู้ส่งสาร สร้างวาระข่าวขึ้นมา ซึ่งแต่เดิมวาระข่าวมักมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือจากแหล่งข่าวนำเสนอ ในส่วนของข้อมูลผู้ส่งสารย่อมเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในเรื่องข้อมูล หรือประเด็นนั้นสามารถมองทิศทางของเรื่องราวที่มีความสำคัญหรือส่งผลกระทบต่อสังคมได้มากกว่าคนอื่น

4. ในขณะที่อุตสาหกรรมคอนเทนต์เริ่มกังวลการแทนที่ของ Digital Disruption หรือการแทนที่ของเทคโนโลยี งานนวัตกรรมข่าวได้แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานการทำงานระหว่างงานข่าว เทคโนโลยีและการออกแบบ เพื่อสร้างนวัตกรรมคอนเทนต์ที่ผลักดันสังคมให้ขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นหากอุตสาหกรรมคอนเทนต์สามารถผนวกสามส่วนนี้ ให้ทำงานร่วมกันได้แล้ว ก่อเกิดประโยชน์ต่อสังคม และพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

กระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล การสร้างเนื้อหาที่นำเสนอผ่านช่องทางสื่อ (Media) ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนมาก ๆ ในคราวเดียวกันที่เรียกว่า สื่อมวลชน (Mass Media) และจากความก้าวหน้าทางวิทยาการคอมพิวเตอร์ ทำให้คอนเทนต์บนโลกสังคมออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนแปลงไป วัตถุประสงค์ยังคงอยู่ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการใช้งานของมนุษย์ นอกจากนี้มีเพิ่มวัตถุประสงค์มากขึ้น คือความละเอียด และข้อมูลเชิงลึก หากนำแนวคิดด้านการออกแบบการสื่อสารทั้งแนวคิด 5W1H กระบวนการสื่อสาร SMCR และกระบวนการผลิตข่าว มาวิเคราะห์จนเกิดกระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล ซึ่งนวัตกรรมข่าวอาจเกิดขึ้นในทุกกระบวนการหรือในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น โดยสามารถสรุปตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดการออกแบบการสื่อสารแนวคิด 5W1H กระบวนการสื่อสาร SMCR และกระบวนการผลิตข่าว มาวิเคราะห์จนเกิดกระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล

Process Production	SMCR	5W1H	ตัวอย่างนวัตกรรมข่าว
1. Pre-Production	Sender- Reciever	Who	- ผู้ประกาศAI - ลักษณะของผู้ส่งสารที่เปลี่ยนไป - การเล่าข่าวสัจจริง
2. Production	Message	What-Why-How	- วารสารศาสตร์ข้อมูล - การสื่อข่าวเชิงลึก

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดการออกแบบการสื่อสารแนวคิด 5W1H กระบวนการสื่อสาร SMCR และกระบวนการผลิตข่าว มาวิเคราะห์จนเกิดกระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล (ต่อ)

Process Production	SMCR	5W1H	ตัวอย่างนวัตกรรมข่าว
3. Post-Production	Channel	When-Where	- ตามคุณลักษณะของสื่อใหม่ อาทิ TikTok YouTube Shorts ฯลฯ - กราฟิกจากการตัดต่อ

1) ขั้นตอนเตรียมการผลิต (Pre-Production) เป็นการแสวงหาและคัดเลือกประเด็นข่าว การลำดับเหตุการณ์ วางวัตถุประสงค์และเนื้อหาของสื่อ อย่างการเล่าข่าวสัจจริง โดยสังเกตว่าการสื่อสารเริ่มต้นที่ใด ถ้าเป็นการสื่อสารในยุคเริ่มต้นการสื่อสารจะเริ่มจากผู้ส่งสารหรือสื่อมวลชนเอง (Sender) แต่ถ้าเป็นการสื่อสารในรูปแบบสื่อใหม่ ก็จะเป็นสื่อจากผู้ใช้งาน (Users) หรือที่เรียกว่า ผู้ใช้เป็นผู้ผลิตเนื้อหา (User generated content) ที่สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบสาร ด้านผู้ส่งสาร (Sender) ผู้รับสาร (Receiver) ลักษณะของผู้ส่งสารที่เปลี่ยนไปก่อให้เกิดนวัตกรรมข่าว โดยเฉพาะข่าวตามกระแสบนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งมักมุ่งเน้นการนำเสนอกระแสมหาความรู้ ความแปลกประหลาด ซึ่งจัดเป็นการสร้างเนื้อหาแบบเฉียบพลัน มักนำเสนอในรูปแบบของข่าวเบา (Soft News) ซึ่งเมื่อผู้รับชมข่าวจะเกิดการรับรู้และแสดงออกเฉียบพลัน เช่น ยิ้ม หัวเราะ สงสาร ตกใจ ฯลฯ

ภาพที่ 2 นักข่าวจากปัญญาประดิษฐ์ที่เรียกว่า A.I.journalism

หมายเหตุ. จาก “NECTEC เปิดตัว “สุทธิชัย หยุ่น” นักข่าว A.I. คนแรกของไทย” โดยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย, 2562. Thai PBS (<https://www.thaipbs.or.th/news/content/283989>)

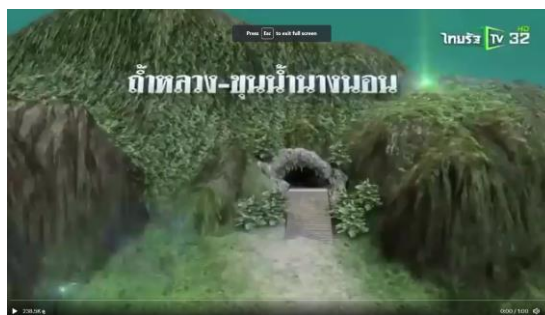
ปัญญาประดิษฐ์มีความสามารถในการประมวลภาษาของมนุษย์ หรือนำเสียงแสดงอารมณ์ พร้อมสร้างอัลกอริทึม (algorithm) จากฐานข้อมูล จากบทสนทนาและคำถามต่าง ๆ ที่จัดเก็บไว้ จนสามารถเจรจาโต้ตอบได้อย่างคนที่มีชีวิตจิตใจ ในองค์กรสื่อเริ่มมีการใช้ นักข่าวจากปัญญาประดิษฐ์ ที่เรียกว่า A.I.journalism และผู้ประกาศข่าว AI ยกตัวอย่าง สำนักข่าวเนชั่นได้นำนักข่าว AI สาวเสมือนจริง พูดได้ 50 ภาษา มาผลิตข่าวด่วนและรายงานพิเศษเป็นรายแรกในไทย (บ้านเมือง, 2565)

การกำหนดประเด็นข่าวแล้วรวบรวมข้อมูลประเด็นข่าวที่จะนำมา จึงต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับทรัพยากรที่ใช้ อีกทั้งระยะเวลาและกลุ่มผู้รับสาร การกำหนดประเด็นข่าวจึงไม่เน้น

ประเด็นตามสื่อกระแสหลัก หรือเรื่องที่เป็นกระแสที่กล่าวขวัญถึงของมวลชน หรือข่าวตามกระแสทั่วไป แต่จะเน้นกำหนดประเด็นข่าวหรือโจทย์การสื่อข่าว ที่จะต้องสามารถผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนหรือเกิดการเปลี่ยนแปลง และเป็นประเด็นใหม่ที่น่าสนใจไปสู่การแสดงความคิดเห็น ทบทวนหรือถกเถียงอย่างหลากหลายในสังคม อย่างไรก็ตามข่าวต้องมีความน่าเชื่อถือเพราะเป็นการรายงานข่าวบนฐานข้อมูลข้อเท็จจริง

2) ขั้นผลิต (Production) เป็นขั้นตอนในการสร้างนวัตกรรมด้านเนื้อหาที่แตกต่างจากเดิมด้วยการเจาะลึกข้อมูล นำมาตรวจสอบและประมวลผล ทำข้อมูลให้เข้าใจง่ายด้วยภาพ ที่เรียกว่าวารสารศาสตร์ข้อมูล (Data Journalism) การสื่อข่าวเชิงลึก (in-depth News) เป็นขั้นตอนที่ใช้เวลานานที่สุดในกระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าว

การนำเทคโนโลยีมาจัดการกับข้อมูล เช่น โปรแกรมเอ็กเซล (Excel) ที่จัดข้อมูลได้ตั้งแต่การเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย หรือจากน้อยไปหามาก การจัดหมวดหมู่ การแสดงผลเป็นกราฟ กราฟแท่ง กราฟวงกลม และตาราง กรณีที่ข้อมูลจำนวนมากที่ไม่ได้จัดเก็บอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์จัดระเบียบหรือ Clean ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Excel ต้องใช้กำลังคนจำนวนมาก และใช้เวลานาน นอกจากนี้ยังมีการใช้โปรแกรม Adobe Illustrator ที่สามารถสร้างกราฟิกประกอบการนำเสนอข่าว และหากเป็นข้อมูลที่มีความซับซ้อนจะใช้โปรแกรมขั้นสูงอื่น ๆ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรภายนอก ขั้นตอนการวิเคราะห์และประมวลข้อมูลนี้ นอกจากเป็นการจัดระเบียบข้อมูล (Clean) จัดหมวดหมู่ใหม่ตามประเด็นที่ได้ตั้งไว้แล้ว ยังช่วยทำให้มีการตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อหาประเด็นข่าวอื่นที่ซ่อนอยู่ในข้อมูลได้อีกหรือสามารถขยายประเด็นเพิ่มเติมอื่น และข้อมูลนั้นสามารถแยกออกเพื่อนำมาเสนอเป็นข่าวต่อเนื่อง หรือเป็นประเด็นที่สามารถนำมาเสนอแยกเป็นอีกหนึ่งข่าวได้ ข่าววิเคราะห์แนวนี้นักเป็นประเด็นหรือเรื่องที่ใกล้ชิดผู้รับสารหรือผู้รับสารรับรู้ได้ช้า เมื่อรับข้อมูลข่าวแล้วอาจยังไม่แสดงความรู้สึกได้ทันทีเหมือนข่าวเบา ข่าวลักษณะนี้มักเป็นข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ที่มีข้อมูลรายละเอียดมากมักนำเสนอในรูปแบบของข่าวหนัก (Hard News)

ภาพที่ 3 กราฟิกจำลองเสมือนจริง

หมายเหตุ. จาก “มาตุกัน... พาดำน้ำไปช่วย 13 หมูป่าใน #ถ้ำหลวง ด้วยกราฟิกจำลองเสมือนจริง” โดยไทยรัฐทีวี, 2561. ไทยรัฐทีวี (https://twitter.com/thairath_tv/status/1014888200295206912)

3) ขั้นหลังการผลิต (Post-Production) ตรวจสอบความถูกต้อง การจัดทำเสนอข้อมูล ที่ผ่านจากการจัดการให้เป็นข่าวตามคุณลักษณะของรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบัน โดยเฉพาะ TikTok และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่มีเครื่องมือการตัดต่อที่สนับสนุนการใช้งานให้เกิดความแปลกใหม่ แตกต่างจากรูปแบบข่าวที่เคยนำเสนอมา รวมทั้งนำเสนอในลักษณะที่ต่างกัน เช่น จัดทำเป็นตาราง อินโฟกราฟิกแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Infographic) และแอนิเมชัน (Animation) โดยกองบรรณาธิการจะพิจารณาให้เหมาะสมกับข้อมูลและประเด็น YouTube ข่าว รูปแบบการ นำเสนอมาจากการทำงานเป็นทีมอย่างน้อย 2 คน ได้แก่ ผู้สื่อข่าว และดีไซเนอร์ซึ่งทำหน้าที่ออกแบบ กราฟิก ภาพประกอบหรือตารางสำหรับข่าวที่ไม่ซับซ้อนมากนัก แต่สำหรับการรายงานข่าวที่ต้องมี การจัดการข้อมูลด้วยเครื่องมือขั้นสูง ผู้สื่อข่าว เว็บดีไซเนอร์ และโปรแกรมเมอร์จะทำงานร่วมกับการ นำเสนอข้อมูลสามารถทำเป็นรายงานข่าวชุดแบบต่อเนื่อง หรือนำเสนอออกมาในหลากหลาย รูปแบบ อาจเป็นอินโฟกราฟิก (Infographic) เพื่อให้ข่าวมีความน่าสนใจมากขึ้น อ่านง่าย เข้าใจง่าย ทั้งนี้การเลือกรูปแบบการนำเสนอมุ่งเน้นการใช้กราฟิกที่สร้างความต่างจากที่เคยนำเสนอมา อาทิ สรุปรายการดำเนินเรื่องราวด้วยภาพวาดพร้อมการเล่าเรื่องข่าว หรือการใช้กราฟิกในการสร้างห้องส่ง จำลอง หรือสถานการณ์จำลองเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นต้น

บทสรุป

บทความนี้เป็นการนำเสนอการเปลี่ยนแปลง การนำเสนอข่าวในยุคดิจิทัลและนวัตกรรมข่าว ที่นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานข่าวที่จำเป็นในการนำไปประยุกต์ใช้ รวมทั้งวิเคราะห์กระบวนการสร้าง นวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล ผู้เขียนได้นำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์งานข่าวและพฤติกรรมของผู้รับ สารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามนวัตกรรมทางเทคโนโลยี งานนวัตกรรมข่าวได้แสดงให้เห็นถึงการ ผสมผสานการทำงานระหว่างงานข่าว เทคโนโลยีและการออกแบบเพื่อสร้างนวัตกรรมคอนเทนต์ ที่ผลักดันสังคมให้ขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ การนำแนวคิดด้านการออกแบบการสื่อสาร ทั้งแนวคิด 5W1H กระบวนการสื่อสาร SMCR และกระบวนการผลิตข่าว มาวิเคราะห์จนเกิด กระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัลมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production) ขั้นผลิต (Production) และขั้นหลังการผลิต (Post- Production)

สถานการณ์ข่าวของสื่อมวลชนในยุคดิจิทัล มีการแข่งขันสูงทั้งแข่งขันในด้านนวัตกรรม ด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมด้านเนื้อหาและนวัตกรรมในการนำเสนอ ทั้งแข่งขันในธุรกิจกลุ่มเดียวกัน และธุรกิจข้ามสื่อ รวมทั้งยังต้องนำเสนอข่าวที่แตกต่างจนผู้รับสารทั่วไปทำไม่ได้ โดยทำให้เนื้อหา เจาะลึกมากขึ้น นำแผนภาพ ตัวเลขมาช่วยสนับสนุนเนื้อหาข่าว การพัฒนานวัตกรรมข่าวเป็นแนวทาง หนึ่งของความอยู่รอดอย่างยั่งยืนของธุรกิจสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

ข่าวออนไลน์ 7HD. (2566, 11 กุมภาพันธ์). *ให้อาหารปลาแล้วได้บุญทันตา ไม่ต้องรอถึงชาติหน้า*.

ช่อง 7HD. <https://news.ch7.com/detail/623574>

ชุลีพร เกษโกวิทย์. (2549). *ฐานันดรสี. สารานุกรมการเมืองไทย ฉบับที่ 3*.

<http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ฐานันดรสี>

- ไทยรัฐออนไลน์. (2562, 18 สิงหาคม). ปลาทุไทยกำลังจะหายไปจากโลก. <https://www.thairath.co.th/spotlight/platu>
- ไทยรัฐทีวี. (2561, 5 กรกฎาคม). มาดูกัน... พาดำน้ำไปช่วย 13 หมูป่าใน #ถ้ำหลวง ด้วยกราฟิกจำลองเสมือนจริง. https://twitter.com/thairath_tv/status/1014888200295206912
- ธัญพร เมฆพัฒน์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพและมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้]. Library Maejo University. http://webpac.library.mju.ac.th:8080/mm/fulltext/thesis/2554/thunyaporn_mekapath/fulltext.pdf
- บ้านเมือง. (2565, 16 สิงหาคม). "เนชั่นกรุป" 6 เดือน พ้นผลกำไร 519 ล้านบาท เตรียมนำนักข่าวเอไอผลิตข่าวด่วนและรายงานพิเศษ. <https://www.banmuang.co.th/news/politic/292218>
- สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (2562, 7 ตุลาคม). DATA JOURNALISM คืออะไร?. <https://www.facebook.com/thaibja/posts/1715694791901443/>
- วิกิพีเดีย. (2550, 26 มิถุนายน). หนังสือพิมพ์. <https://th.wikipedia.org/w/index.php?title=หนังสือพิมพ์&oldid=615974#>
- องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. (2562, 10 กันยายน). NECTEC เปิดตัว "สุทธิชัย หยุ่น" นักข่าว A.I. คนแรกของไทย. Thai PBS. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/283989>
- Marketing Oops!. (2559, 22 ตุลาคม). ม.หอการค้าไทย เผยคนไทยเปิดรับข่าว 2 ชม. ต่อวัน เน้นข่าวบันเทิงมากที่สุด. <https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/utcc-report-behavior-trust-press/>